

رابطه سبک های هویت بر سه عامل تاریک شخصیت در دانشجویان

The relationship between identity styles and three dark personality factors in students

Aliakbar Salahi

Lecturer and Advisor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Imam Khomeini Branch - Shahrari.

Shaghayegh Zahmatkesh Golafshani

Graduate of Islamic Azad University, Imam Khomeini Branch - Shahrari.

Email: shaghayegh1377.zkg@gmail.com

علی اکبر صلاحی

مدرس و مشاور دانشگاه، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) - شهرری.

شقایق زحمت کش گل افشانی*

دانش آموخته مقطع کارشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) - شهرری.

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between identity style and three dark personality factors in a research community including students of Yadegar Imam Khomeini University in the academic year 1400-99, 94 selected subjects. Data collection was available. The research tools included questionnaires of identity style test and identification of three dark personality traits. Then, the obtained data were analyzed by Pearson correlation test. According to the results obtained less than 0.35 which was a significance level of 0.05, the null hypothesis was confirmed and this means that there is no infinity with the three dark factors of personality.

Keywords: identity styles, three dark personality traits.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه سبک های هویت با سه عامل تاریک شخصیت، در جامعه پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه یادگار امام خمینی (ره) - شهرری در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۹۹، تعداد ۹۴ آزمودنی به صورت در دسترس انتخاب شد، انجام گردید. جمع آوری اطلاعات به صورت در دسترس بود. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه های آزمون سبک های هویت و مقیاس سه صفت تاریک شخصیت بود. سپس داده های به دست آمده با روش آماری آزمون همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با توجه به نتایج بدست آمده نمره sig برابر ۰/۱۳۵ گردید که کوچکتر از سطح معناداری ۰/۰۵ بود لذا فرض صفر تایید شد و این بدان معنا است که بین سبک های هویت با سه عامل تاریک شخصیت رابطه وجود ندارد.

واژه های کلیدی: سبک های هویت، سه صفت تاریک شخصیت.

مقدمه

اصطلاح صفات تاریک شخصیت^۱ به سه صفت اجتماعی ناپسند ماکیاویتی^۲، خودشیفتگی^۳ و جامعه ستیزی^۴ اطلاق می شود که توسط پولهااس و ویلیام^۵ مطرح شد این صفت به نوعی شرارت اجتماعی فردی عاطفی دوروی پرخاشگری^۶ متمرکز است سه گانه تاریک شخصیت یک شخصیت مورد استفاده برای توصیف مجموعه ای از صفات شخصیتی نامطلوب می باشد افراد دارای این سه گانه شخصیت خود بینی زیادی دارند (مشهدی، ۱۳۹۷).

افرادی که دارای صفات تاریک شخصیت هستند دارای مشکلات بسیاری از جمله پرخاشگری و جامعه ستیزی هستند ریشه مشکلات این افراد می تواند در هویت یابی آن ها و سبک هویت هر فرد که خاص اوست باشد. هویت^۷ از نیاز های اساسی هر انسانی است. هویت اثر خود را در بزرگسالی نشان خواهد داد و در نهایت فرد دارای هویت موفق^۸ یا شکست^۹ خواهد بود. مارسیا^{۱۰} بر اساس آثار اریکسون^{۱۱} الگوی سبک های هویت را بر اساس فرایند رشد نشان داد. او در این الگو به بحران هویت اشاره می کند که موضوع فرد با واقعیت است. او سطح تعهد و چهار هویت موفق، دیرس، زودرس و سردرگم را ارائه داد (آقاجانی حسین آبادی، ۱۳۸۱).

افرادی که در کسب هویت ناموفق هستند به مشکلاتی در سنین بالاتر نسبت به همسالان خود برمی خورند که از جمله آن ها به ناامیدی، عدم کنترل درونی، پیچیدگی شناختی، اضطراب^{۱۲} و پرخاشگری از جمله آنهاست. این افراد به دلیل اینکه هویت خود را کشف نکرده اند نمی دانند که مسیر و هدفشان چیست در نهایت سردرگم هستند و احساس ناتوانی اضطراب می کنند و می توانند به سمت اختلالات شخصیتی از جمله ضد اجتماعی و پرخاشگری و افسردگی^{۱۳} حرکت کنند. این افراد رفتار های مناسبی نداشته و به دلیل عدم هویت دچار آشفتگی هایی هستند و در زندگی مشترک نیز شکست خواهند خورد. این افراد به دلیل نداشتن هویت و داشتن زمینه ایی بر صفات تاریک شخصیت می تواند روابط اجتماعی مشکل آفرین و نابسامان داشته باشند. اختلال در روابط اجتماعی منجر به افسردگی و زمینه ساز دیگر اختلالات روانی و شخصیتی گردد و سلامت و امنیت جامعه را به خطر بی اندازد (به نظر نگارنده).

پورمحسنی کلوری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی نقش ابعاد تاریک شخصیت، تمایز یافتگی و نقش های جنسیتی در پیشبینی دزدگی زناشویی پرداختند، آن ها نتیجه گرفتند برای زنان، بین ابعاد تاریک شخصیتی ماکیاولیسم و جامعه ستیزی و دزدگی زناشویی رابطه مثبت معنادار وجود دارد و همچنین زنانگی و مطلوبیت اجتماعی به گونهای منفی و معنادار با دزدگی زناشویی همبسته بود. نتیجه تحلیل رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که تمایز یافتگی، مردانگی و مطلوبیت اجتماعی (مؤلفه های نقش های جنسیتی) سهم معناداری در پیشبینی دزدگی زناشویی مردان دارند. در مورد زنان نیز ابعاد تاریک شخصیتی ماکیاولیسم و جامعه ستیزی به گون های معنادار، دزدگی زناشویی را پیشبینی کرد.

1. Dark personality traits

2. Machiavelli

3. Narcissism

4. Antisocial

5. Pauls & William

6. aggression

7. Identity

8. Successful identity

9. Identity failed

10. Marcia

11. Ericsson

12. Anxiety

13. Depression

نجفی پور و جعفری (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی صفات تاریک شخصیت و کیفیت روابط اجتماعی در دانشجویان پرداختند، آن‌ها نتیجه گرفتند که کیفیت بالای روابط اجتماعی با ماکیاوول گرایی، سایکوپاتی، و خودشیفتگی، ارتباط معکوس دارد. به طور کلی می‌توان گفت که سبک‌های هویت از مهمترین عامل در شکل‌گیری شخصیت هستند و اگر شخصیت فرد پایه‌های محکم و کارآمدی نداشته باشد زمینه ساز بسیاری از اختلالات روانی را فراهم می‌کند و سلامت جامعه به خطر می‌افتد. با توجه به این موضوع پژوهشی یافت نشد که مستقیماً نشان دهنده رابطه میان سبک‌های هویت با سه عامل تاریک شخصیت باشد این پژوهش بدیع است؛ بدین منظور سوال اصلی این پژوهش آن است که آیا بین سبک‌های هویت بر سه عامل تاریک شخصیت دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) - شهرری نیمسال اول تحصیلی (۹۹-۱۴۰۰) رابطه وجود دارد؟

روش

روش پژوهش حاضر کمی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش، دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) - شهرری است که تعداد ۹۴ آزمودنی در نیمسال اول تحصیلی (۹۹-۱۴۰۰) به عنوان نمونه انتخاب شدند. پرسشنامه‌های سبک‌های هویت صلاحی و سه صفت تاریک شخصیت جانسون و وبستر به صورت آنلاین ایجاد شد و از روش نمونه‌گیری غیر تصادفی و در دسترس برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد.

پرسشنامه سبک‌های هویت صلاحی

آزمون سبک‌های هویت یک پرسشنامه‌ی خودسنجی ۴۵ سوالی و هفت گزینه‌ای است. ابتدا کفایت اندازه‌گیری آن مورد ارزیابی قرار گرفت که نتیجه حاصل، مطلوب ارزیابی شد؛ در ادامه چهار سازه مکتون بدست آمد که مولفه مذهبی ۱۳ سوال، مولفه ملی ۱۲ سوال، مولفه فردی ۱۱ سوال و مولفه اجتماعی ۹ سوال مورد تایید قرار گرفت. سایر شاخص‌ها در تحلیل عامل تاییدی نیز از میزان مناسبی برخوردار بودند. در این آزمون هر سوال دارای یک طیف هفت درجه‌ای می‌باشد؛ البته شیوه نمره‌گذاری در سوال دوم معکوس است. در نهایت مجموع نمرات شامل طیفی بین نمره ۴۵ تا ۳۱۵ است. لذا نمرات بین ۴۵ تا ۱۳۴ بیانگر هویت پایین، نمرات ۱۳۵ تا ۲۲۵ بیانگر هویت متوسط و نمرات ۲۲۶ تا ۳۱۵ بیانگر هویت بالا می‌باشد. برای تعیین پایایی آزمون سبک‌های هویت از نرم افزار SPSS استفاده شد. پایایی شرط روایی است. این آزمون دارای ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ می‌باشد. سپس برای تعیین پایایی که شامل تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی بود، از نرم افزار AMOS استفاده شد.

پرسشنامه سه صفت تاریک شخصیت جانسون و وبستر^{۱۴}:

مقیاس سه صفت تاریک شخصیت توسط جانسون و وبستر (۲۰۱۰) ساخته شد و شامل ۱۲ گویه است که سه صفت تاریک ماکیاوولگرایی، سایکوپاتی و خودشیفتگی را می‌سنجد. این مقیاس شامل ۱۲ سوال ۹ گزینه‌ای است. سوالات (۱ تا ۴) این مقیاس، شخصیت ماکیاوولگر، سوالات ۵ تا ۸ شخصیت خودشیفته و سوالات ۹ تا ۱۲ شخصیت سایکوپاتی را اندازه می‌گیرند. در مقیاس سه صفت تاریک شخصیت هر یک از خرده‌آزمون‌های این ابزار همبستگی خوبی با پرسشنامه‌های شخصیت خودشیفته، (راسکین و تری ۱۹۹۸)، ماکیاوولگرایی (پکریستی و گیس ۱۹۷۰) و مقیاس سایکوپاتی (پاولهاس، همفیل و هاری، ۲۰۱۰) دارد و ضریب پایایی بازآزمایی آن ۰/۸۹ برای کل مقیاس، ۰/۸۶ برای ماکیاوولگرایی، ۰/۷۶ برای سایکوپاتی و ۰/۸۷ برای

¹⁴. Johnson & Webster

خودشیفتگی گزارش شده است. این مقیاس در ایران در مطالعاتی توسط بشرپور و شفیع‌ی اعتباریابی شده است. تحلیل عاملی اکتشافی سؤالات این مقیاس سه عامل را آشکار کرد که در مجموع ۵۴/۶۱ درصد واریانس کل سؤالات را تبیین کرد. در این مطالعه، ضرایب آلفای کرونباخ خرده مقیاس هاس ماکیاولکرایبی ۰/۷۵، خودشیفتگی ۰/۶۸ و سایکوپاتی ۰/۶۹ به دست آمد.

نتایج

در بخش نتایج قسمت آمار توصیفی ابتدا به بررسی متغیرهای سبک های هویت، سه صفت تاریک شخصیت و سن افرادی که مورد پژوهش قرار گرفته اند پرداختیم و در بخشی دیگر به بررسی رابطه بین متغیرها پرداختیم که به آن آمار استنباطی می گویند.

جدول ۱

Statistics		هویت	سه_صفت_تاریک_شخصیت
N	Valid	94	94
	Missing	0	0
Mean		141.2766	78.8191
Std. Error of Mean		3.15490	1.17522
Median		145.0000	79.5000
Mode		145.00	83.00
Std. Deviation		30.58793	11.39417
Variance		935.622	129.827
Skewness		.018	-.199
Std. Error of Skewness		.249	.249
Kurtosis		-.533	-.574
Std. Error of Kurtosis		.493	.493
Range		136.00	51.00
Minimum		80.00	49.00
Maximum		216.00	100.00
Sum		13280.00	7409.00

جدول ۱ نشان دهنده توزیع فراوانی سبک های هویت و سه صفت تاریک شخصیت می باشد، تعداد نمونه ۹۴ نفر و میانگین هر کدام به ترتیب ۱۴۱.۲۷ و ۷۸.۸۱، میانه ۱۴۵ و ۷۹.۵، مد ۱۴۵ و ۸۳، واریانس ۹۳۵.۶ و ۱۲۹.۸ و کمترین نمره سبک های هویت ۸۰ و بیشترین ۲۱۶، کمترین نمره سه صفت تاریک شخصیت ۴۹ و بیشترین ۱۰۰ است.

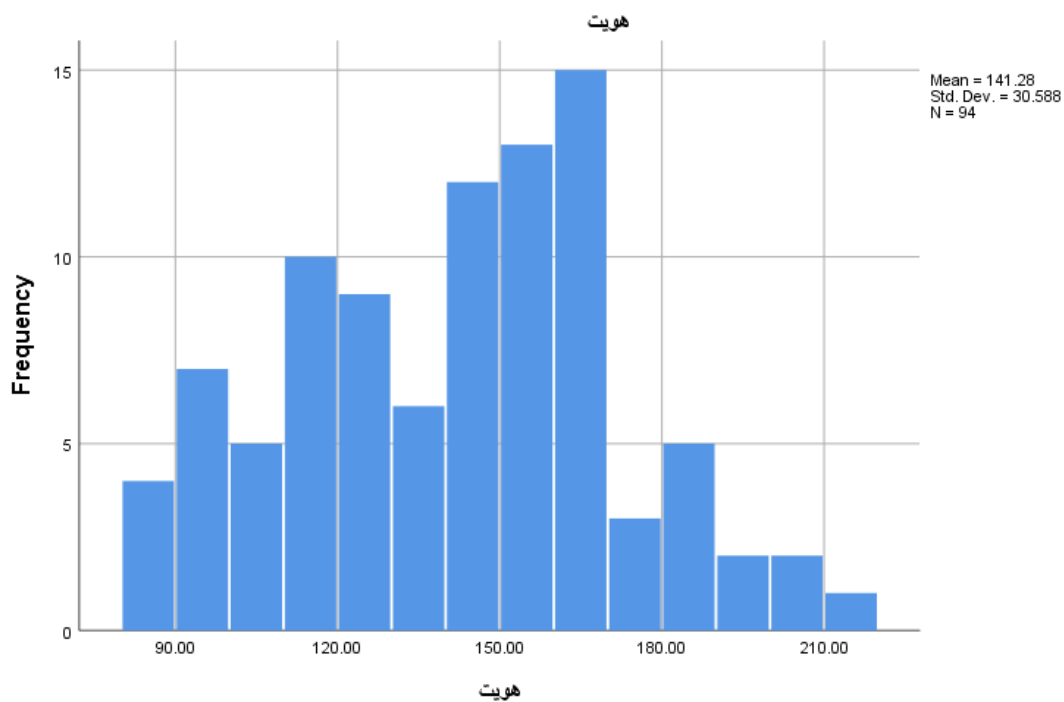
جدول ۲

Statistics		sen
N	Valid	94
	Missing	0
Mean		27.73
Median		25.50

Mode	21
Sum	2607

جدول ۲ نشان دهنده میانگین، میانه و مد متغیر سن است، که هر کدام برای این متغیر به ترتیب ۲۷.۷۳، ۲۵.۵۰ و ۲۱ می باشد.

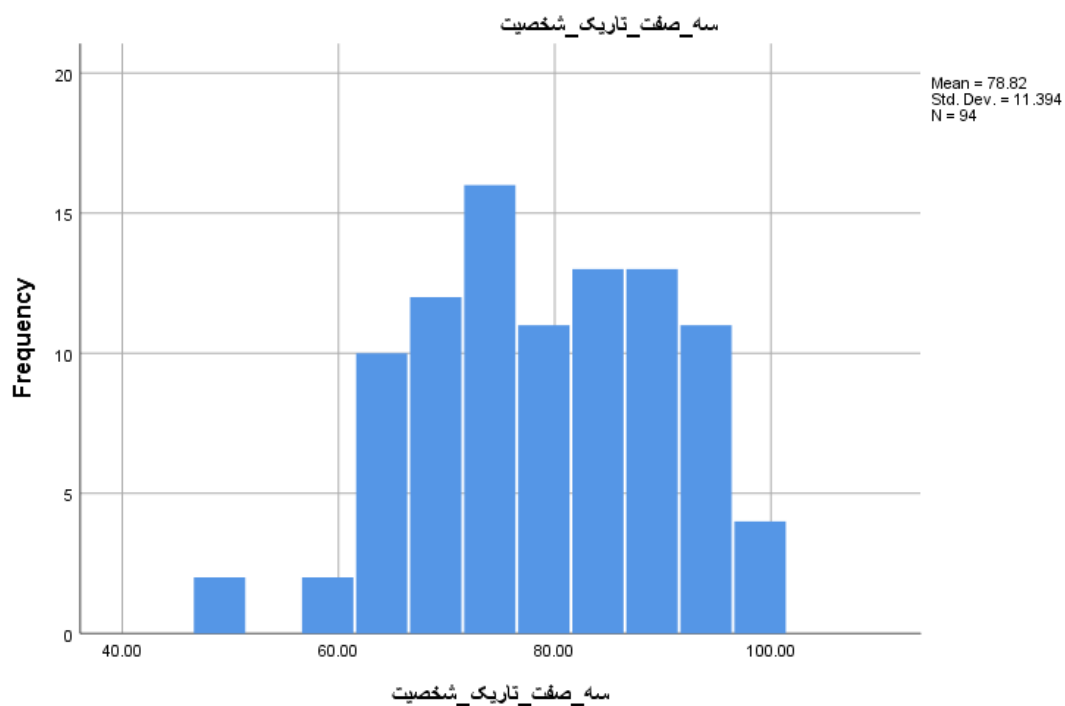
نمودار ۱

نمودار هیستوگرام سن ۱ نشان دهنده وضعیت سبک های هویت است، در ستون افقی نمرات سبک های هویت و در ستون عمودی فراوانی آن قرار دارد.

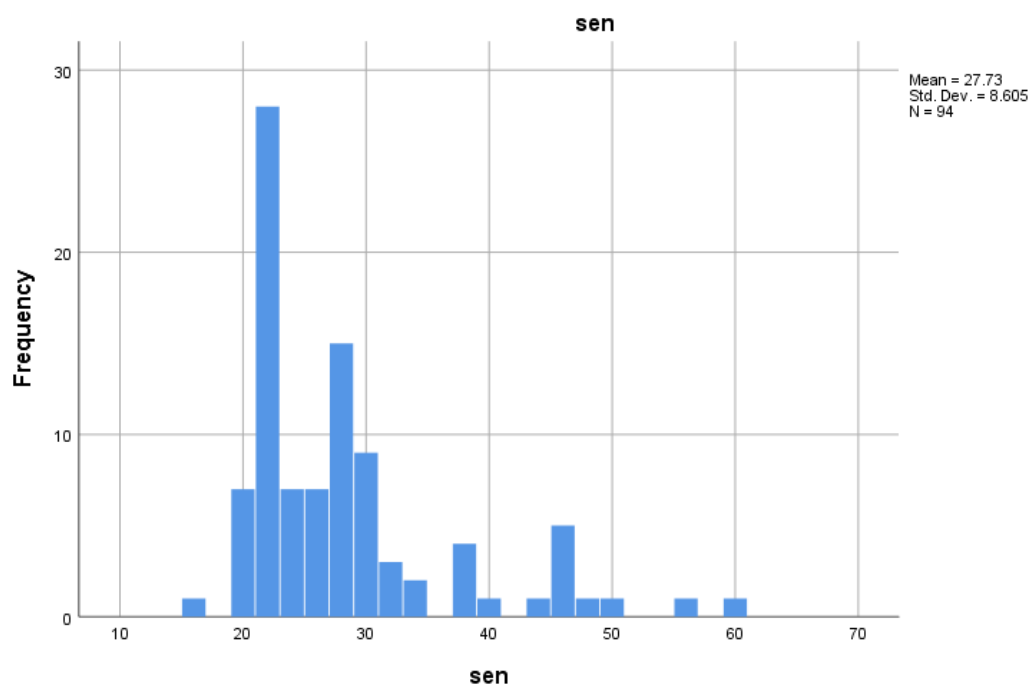
رابطه سبک های هویت بر سه عامل تاریک شخصیت در دانشجویان

نمودار ۲

نمودار هیستوگرام ۲ وضعیت سه صفت تاریک شخصیت می باشد، محور افقی نمرات آن و محور عمودی فراوانی آن می باشد.

نمودار ۳

نمودار هیستوگرام ۳ نشان دهنده دامنه سنی افراد است، محور افقی سن افراد و محور عمودی فراوانی آن می باشد، در ضمن سن افراد بین بازه ۲۱ تا ۲۸ سال قرار دارد.

جدول ۳

Correlations

سه_صفت_تاریک_شخصیت		هویت
سه_صفت_تاریک_شخصیت	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	.135
	N	94
هویت	Pearson Correlation	-.155
	Sig. (2-tailed)	.135
	N	94

جدول ۳ نشان دهنده رابطه سبک های هویت با سه صفت تاریک شخصیت است، عدد sig برابر ۰/۱۳۵ است که بزرگتر از سطح معناداری ۰/۰۵ می باشد، بنابراین فرض صفر تایید و فرض خلاف رد شد، بین سبک های هویت با سه صفت تاریک شخصیت رابطه وجود ندارد.

جدول ۴

Correlations

شخصیت_خودشیفته		هویت
هویت	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	.005
	N	94
شخصیت_خودشیفته	Pearson Correlation	-.288**
	Sig. (2-tailed)	.005
	N	94

جدول ۴ نشان دهنده رابطه سبک های هویت با شخصیت خود شیفته می باشد، مقدار sig برابر ۰/۰۰۵ شده است که از سطح معناداری ۰/۰۵ کوچکتر است، بنابراین فرض صفر رد و فرض خلاف تایید شد بین سبک های هویت با شخصیت خود شیفته با احتمال ۹۹٪ رابطه وجود دارد.

جدول ۵

Correlations

شخصیت_خودشیفته		ملی
ملی	Pearson Correlation	1
	Sig. (2-tailed)	.014
	N	91
شخصیت_خودشیفته	Pearson Correlation	-.256*
	Sig. (2-tailed)	.014
	N	91

جدول ۵ رابطه سبک هویت ملی با شخصیت خودشیفته می باشد، عدد sig برابر ۰/۰۱۴ است که کوچکتر از سطح معناداری ۰/۰۵ می باشد بنابراین فرض صفر رد و فرض خلاف تایید شد، بین سبک هویت ملی با شخصیت خودشیفته با احتمال ۹۵٪ رابطه وجود دارد.

جدول ۶

Correlations

		فردی	شخصیت_خودشیفته
فردی	Pearson Correlation	1	-.321**
	Sig. (2-tailed)		.002
	N	94	94
شخصیت_خودشیفته	Pearson Correlation	-.321**	1
	Sig. (2-tailed)	.002	
	N	94	94

جدول ۶ نشان دهنده رابطه سبک هویت فردی با شخصیت خودشیفته است، عدد sig برابر با ۰/۰۰۲ می باشد که کوچکتر از سطح معناداری ۰/۰۵ است، بنابراین فرض صفر رد و فرض خلاف تایید شد، بین سبک هویت فردی با شخصیت خودشیفته است با احتمال ۹۹٪ رابطه وجود دارد.

جدول ۷

Correlations

		اجتماعی	شخصیت_خودشیفته
اجتماعی	Pearson Correlation	1	-.262*
	Sig. (2-tailed)		.011
	N	94	94
شخصیت_خودشیفته	Pearson Correlation	-.262*	1
	Sig. (2-tailed)	.011	
	N	94	94

جدول ۷ رابطه سبک هویت اجتماعی با شخصیت خودشیفته می باشد، عدد sig برابر با ۰/۰۱۱ است که کوچکتر از ۰/۰۵ می باشد، بنابراین فرض صفر رد و فرض خلاف تایید شد، بین سبک هویت اجتماعی با شخصیت خودشیفته با احتمال ۹۵٪ رابطه وجود دارد.

بحث

سوال اصلی پژوهش آن بود که آیا بین سبک های هویت با سه صفت تاریک شخصیت رابطه وجود دارد؟ نتایج جدول ۳ نشان دهنده آن بود که بین سبک های هویت با سه صفت تاریک شخصیت رابطه معنادار وجود ندارد. اما در جدول ۴ بین هویت و شخصیت خودشیفته رابطه مثبت و معناداری وجود داشت، و جدول ۵ بین سبک هویت ملی و شخصیت خودشیفته رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. جدول ۶ و ۷ سبک های هویت فردی و اجتماعی نیز با شخصیت خودشیفته رابطه مثبت و معناداری داشت. به طور کلی می توان به این نتیجه رشد سبک های هویت و مولفه های سبک ملی، فردی و اجتماعی منجر به احساس

خودبزرگ بینی، برتری و احساس مستقل بودن بر اساس خودشیفتگی می گردد. در حال حاضر پژوهشی پیدا نشد که نشان دهنده رابطه سبک های هویت با سه صفت تاریک شخصیت باشد اما پژوهش هایی وجود داشت که از منظر برخی موارد با پژوهش حاضر شباهت داشت.

عقلی، آهی و منصوری (۱۳۹۷) به بررسی نقش سه گانه های تاریک شخصیت در پیش بینی بهزیستی روانشناختی و سبک های شوخ طبعی پرستاران پرداختند، نتایج نشان داد که بین سه گانه های تاریک شخصیت با بهزیستی روانشناختی و سبک های شوخ طبعی پرستاران رابطه وجود دارد. از بین سه گانه های تاریک شخصیت، ماکیاولیسم و خودشیفتگی پیش بینی کننده بهزیستی روانشناختی می باشند. همچنین، سه گانه های تاریک شخصیت پیش بینی کننده سبک های شوخ طبعی پرستاران می باشند. یافته ها، موضوع، حجم نمونه و جامعه این پژوهش با پژوهش حاضر تفاوت داشت، اما شباهت هر دو پژوهش روش انجام آن بود اما این پژوهش نیز همانند پژوهش حاضر بسیار سودمند و دارای اهمیت می باشد.

محمدزاده و عاشوری (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان مقایسه همبسته های شخصیتی صفات ماکیاولیایی، خودشیفتگی و ضداجتماعی (مثلث تاریک شخصیتی) در الگوی سه عاملی نتیجه گرفتند که شخصیت ماکیاولیایی با روان آزاده گرایی و روان پریشی گرایی، شخصیت خودشیفته با روان پریشی گرایی و برون گرایی و شخصیت ضداجتماعی با روان پریشی گرایی و روان آزاده گرایی رابطه مثبت نشان داد. نتیجه گیری وجه مشترک شخصیتی مطابق الگوی سه عاملی در مثلث تاریک شخصیتی روان پریشی گرایی است. در پژوهش قبلی نقش سبک های هویت به عنوان یک عامل مهم و تاثیرگذار بر سه صفت تاریک شخصیت نادیده گرفته شده و بررسی نشده است در این میان تفاوت موجود پژوهش حاضر بررسی سبک های هویت بر سه صفت تاریک شخصیت است، اما شباهت هر دو پژوهش در جامعه مورد مطالعه و سه صفت تاریک شخصیت است که حجم نمونه پژوهش قبلی بزرگتر از پژوهش حاضر است.

منابع

- [۱] محمد زاده، علی؛ عاشوری، محمد (۱۳۹۷)، مقایسه همبسته های شخصیتی صفات ماکیاولیایی، خودشیفتگی و ضداجتماعی (مثلث تاریک شخصیتی) در الگوی سه عاملی، روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران دوره ۲۴ بهار ۱۳۹۷ شماره ۱ (پیاپی ۹۲)، صص ۴۴-۵۵.
- [۲] عقلی، الهام؛ آهی، قاسم؛ منصوری، احمد (۱۳۹۷)، نقش سه گانه های تاریک شخصیت در پیش بینی بهزیستی روانشناختی و سبک های شوخ طبعی پرستاران، روان پرستاری، دوره ۶، شماره ۲، از صص ۴۱-۴۸.
- [۳] نجفی پور، عباس؛ جعفری، مهدیه (۱۳۹۶)، صفات تاریک شخصیت و کیفیت روابط اجتماعی در دانشجویان، کنگره انجمن روانشناسی ایران، دوره ۶، صص ۱۷۸۰-۱۷۸۲.
- [۴] مشهدی، آیلین. (۱۳۹۷). رابطه ساختاری سه گانه تاریک شخصیت با سبک های تنظیم هیجان، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه آذربایجان.
- [۵] آقا جانی حسین آبادی، محمد حسن (۱۳۸۱)، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.